

МАХМУД ДАРУИШ – ЖИВОТ И ПОЕЗИЯ

Весела Тогорова

Световноизвестният палестински поет и писател Махмуд Даруиш (محمود درويش) е роден на 13 март 1941 г. в заможна сунитско палестинско семейство в селището Ал-Бируа, край Акка, Палестина. Като дете тича „по стъпките на пророците, които са навсякъде из тази благословена земя.”

След атака на ционистка милиция през 1948 г., жителите на селището са принудени да го напуснат. Седемгодишният Даруиш се оказва в Ливан, без да знае нищо за съдбата на семейството си. Понастоящем на мястото на родното му селище има израелско население.

Без съмнение, бягството и разрушаването на родния му дом оставят траен отпечатък в живота и творчеството му.

След завършване на средното си образование Махмуд Даруиш се установява в Хайфа, където работи като журналист. През 1961 г. се присъединява към израелската комунистическа партия и за кратко е редактор във вестника на партията „Ал-Итихад”. Често е задържан или поставян под домашен арест. Първата си стихосбирка „Птици без криле” публикува, когато е едва на 19 години.

През целия си живот той е издал 30 тома с поезия и 8 книги с проза. Още с втората си стихосбирка – „Маслинови листа”, публикувана през 1964 г., Даруиш се утвърждава като един от най-добрите поети на Палестинската съпротива. Много от творбите му са награждавани и преведени на над 20 езика, сред които и на основните европейски езици (английски, френски, руски, немски, италиански, турски, португалски и др.). По думите на поетесата Номи Шихаб Ния „словото му е прегърнато от читателите по целия свят – той е свършено необходим глас, забравим, след като е открит веднъж.” Текстовете му се радват на световна слава за дълъг период, което е недвусмислено доказателство за качествата им.

Стиховете му са използвани за текстове на песни, както на палестински и известни арабски певци, така и на израелски изпълнители. Въпреки че творбите му не са достатъчно познати у нас, той е посещавал България няколко пъти преди 1989 г., като през 2006 г. получава наградата „Сребърна роза” от Съюза на българските писатели.

В поезията му се преплитат две големи теми – любовта и родината. Любовта към любимата жена неусетно се свързва и трансформира в ненарушим съюз между поета, неговата татковина и борбата на палестинския народ за извоюване на независимост:

„Убит номер 18”

Гората от маслини някога зелена беше.
Беше.. а небето –
синя гора, о, Любима, беше..
Но, какво се промени през тази вечер?

На завоя задържаха камион с работници,
а те мълчаха.
Обърнаха ни на изток – а те пак мълчаха.
Сърцето ми бе синьо птиче някога,
в гнездото ти, Любима, сгушено.
А, кърпичките ти до мен, които
бели бяха до една,
защо са тази вечер целите в петна?
Не разбирам нищо, о, Любима!

По пътя задържаха камион с работници,
а те мълчаха.
Обърнаха ни на изток – а те пак мълчаха.

За теб е всичко мое –
и сянката, и светлината;
пръстенът венчален и каквото ти душа желае,
и мъничка градина със смокини и маслини.

При теб ще идвам, както всяка нощ преди,
ще се промъквам през прозореца, докато спиш,
и клонка от жасмин ще ти оставям.

Не ме съди, ако малко закъснея,
понеже те ме спряха.

Гората от маслини беше винаги зелена.
Беше, о, Любима.
Но, петдесет убити,
по залез слънце,
я обагриха в червено.

Петдесет убити,
о, Любима... не ме съди.
Убиха ме.. убиха ме..
Убиха ме.

قتيل رقم 18

غابة الزيتون كانت مرة خضراء

كانت... والسماء

غابة زرقاء.. كانت حبيبي

ما الذي غيرَها هذا المساء؟

.....

أوقفوا سيارة العمال في منعطف الدرب

وكانوا هادنين

وإدارونا إلى الشرق.. وكانوا هادنين

.....

كان قلبي مرة عصفورة زرقاء .. يا عش حبيبي

ومناديلك عندي ، كلها بيضاء ، كانت حبيبي

ما الذي لطخها هذا السماء؟

أنا لا أفهم شيئاً يا حبيبي!

.....

أوقفوا سيارة العمال في منتصف الدرب

وكانوا هادنين

وإدارونا إلى الشرق.. وكانوا هادنين

.....

لك مني كل شيء

لك ظل لك ضوء

خاتم العرس، وما شئت

و حاكورة زيتون وتين

وساتيك كما في كل ليلة

ادخل الشباك، في الحلم، وارمي لك فله

لا تلمني أن تأخرت قليلاً

إنهم قد أوقفوني

غابة الزيتون كانت دائماً خضراء

كانت يا حبيبي

إن خمسين ضحية

جعلتها في الغروب..

بركة حمراء.. خمسين حية..

يا حبيبي.. لا تلمني..

قتلوني.. قتلوني..

قتلوني..

Творецът печели няколко поколения последователи не само с чувствителната тема за изселените от родната им земя палестинци (самият той е бил изселен като дете при създаването на държавата Израел), но и заради общочовешките теми в поезията му – самотата, търсенето, любовта, страстта, смъртта. Такова стихотворение е:

„Като малко кафене е любовта”

Като малко кафене е любовта,
на улица за непознати..
Ала с врати отворени за всички.
Като кафене, чиито гости са
ту повече, ту по-малко –
според времето.

Ако вали са повече,
но спре ли – отегчават се и тръгват.
И аз съм тук, седя в ъгъла, о, непозната моя.
Какъв е цветът на очите ти? Името ти?
Как да те повикам,
когато минеш край мен? Аз съм тук,
и те чакам.

Малко кафене е любовта. Две чаши вино
съм поръчал. И вдигам тост за теб и мен.
Нося шапки две, чадър един. Сега вали..

Повече от всякога вали, а ти не влизаш.
И накрая си казвам: „Може би тази,
която съм чакал, ме е чакала също..
или пък друг е чакала.

Ала, не е познала нито него, нито мен.
И си е казала: „Тук съм, чакам те.
Какъв цвят са очите ти? Какво вино обичаш?
Как е името ти? Как да те повикам,
когато преминеш пред мен?”

Като малко кафене е любовта...

كمقهى صغير على شارع الغرباء

هو الحب... يفتح أبوابه للجميع.

كمقهى يزيد وينقص وفق المناخ:

إذا هطل المطر ازداد رواده،

وإذا اعتدل الجو قلوا وملوا...

أنا ها هنا يا غريبة في الركن اجلس

ما لون عينيك؟ ما اسمك؟ كيف

أناديك حين تمرين بي، وأنا جالس

في انتظارك؟

مقهى صغير هو الحب. اطلب كأس

نبيذ واشرب نخبك. احمل

قبعتين وشمسية. إنها تمطر الآن.

تمطر أكثر من أي يوم، ولا تدخلين

أقول لنفسى أخيراً: لعلّ التي كنت

انتظر انتظرتني... أو انتظرتُ رجلاً

آخر انتظرتنا ولم تتعرف عليه / عليّ،

وكأنت تقول: أنا هاهنا في انتظارك.

ما لون عينيك؟ أي نبيذ تحب؟

وما اسمك؟ كيف أناديك حين

تمرّ أمامي

كمقهى صغير هو الحب.

Поезията на Махмуд Даруиш дава глас и на палестинската мечта за независима държава и играе важна роля при оформянето на декларацията за независимост на Палестина от 1988 г.

Негови са думите, които Ясер Арафат произнася пред ООН през 1974 г.: „Днес дойдох с маслинова клонка и с оръжие на борец за свобода в ръка. Не позволявайте да изгърва маслиновата клонка”.

Въпреки че критикува и израелското и палестинското правителство, Даруиш вярва, че мирът е постижим. Пред израелския в. „Хаарец“ той казва: „Аз съм търпелив и чакам дълбока, революционна промяна в съзнанието на израелския народ. Арабите са готови да приемат един силен Израел с ядрено оръжие – той трябва само да отвори вратите на своята крепост и да прегърне мира”.

Неговите възгледи, светски идеи и неприязънта му към движението „Хамас“, му създават приятели в средите на израелските интелектуалци и врагове в редиците на ислямските радикални партии. Той иронизира дейците на „Хамас“, отправяйки им реторичния въпрос, дали те са представителите на Аллах в Палестина. В тази връзка председателят на „Хамас“ Халид Машаал нарича великия поет „неверник“ в интервю по „Ал Джазира”.

През 2000 г. тогавашният министър на образованието в Израел дори предлага да се започне изучаването на някои от творбите на палестинския поет, но предложението му е отхвърлено от премиера Ехуд Барак, тъй като „Израел все още не е готов за това”.

На 9-ти август 2008 г. Махмуд Даруиш издъхва върху операционната маса в болница в Хюстън, САЩ.

Често пъти смъртта на един творец е повод за митологизацията му. В случая с „Гласът на палестинския народ” няма нищо по-невярно – не кончината му го превърща в обичан, велик и легендарен, а творчеството и живота му, изпълнени с човечност, любов към родината и любимата, и разбира се, борбата за една независима Палестина.

* Всички преводи са на автора.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. درويش 1987: محمود درويش. ديوان . دار العودة. بيروت. 1987
2. منصور 1984: الكف والمخز - الادب الفلسطيني بعد عام 1967 في الضفة و القطاع. دراسة ومختارات. دار الشؤون الثقافية والنشر. العراق. 1984.
3. [http:// www.arabculture.wordpress.com](http://www.arabculture.wordpress.com)